

1973

Γεγονότα Νομικής

Το ογκούμενο φοιτητικό κίνημα, ήδη από το φθινόπωρο του 1972, έχει εκδηλώσει την αντίθεσή του σε παρεμβάσεις του καθεστώτος εντός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Η οργανωμένη αντίδραση στην ανάκληση από τη δικτατορία αναβόλων στρατεύσεως φοιτητών που απέχουν από τα μαθήματα τους συνεχώς κλιμακώνεται. Τον Φεβρουάριο του 1973 φοιτητές θα καταλάβουν το κτίριο της Νομικής Σχολής Αθηνών στην πρώτη μαζική φοιτητική κινητοποίηση κατά της δικτατορίας.

Ένα μήνα αργότερα, νέα κατάληψη του κτιρίου με αιτήματα που πλέον είχαν κυρίως πολιτικό χαρακτήρα, θα διαλυθεί βίαια ύστερα από επέμβαση των δυνάμεων καταστολής. Δεκάδες διαδηλωτές τραυματίζονται και συλλαμβάνονται, προκαλώντας την αντίδραση της ελληνικής και διεθνούς κοινής γνώμης.

21/2/1973

Φοιτητές στην ταράτσα της Νομικής Αθηνών κατά τη διάρκεια της κατάληψης της σχολής 21 Φεβρουαρίου 1973. Αρχείο δημοσίας ραδιοτηλεόρασης

31/3/1973

Διαδήλωση κατά της δικτατορίας στο Άμστερνταμ, 31 Μαρτίου 1973. ΑΣΚΙ - Φωτογραφικό Αρχείο

Το Κίνημα του Ναυτικού

Αξίωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού –το οποίο εξαρχός είχε τη μικρότερη εμπλοκή από τα τρία όπλα στο πραξικόπημα– έχουν αρχίσει από τα τέλη του 1972 να οργανώνουν μια κίνηση εναντίον του καθεστώτος. Συγκεκριμένα, σχεδιάζουν την κατάληψη της Ξύρου, όπου θα εγκαθιστούσαν στρατιωτική διοίκηση υπό τον ταγματάρχη Σπύρο Μουστακλή, η οποία θα αξίωνε την παράδοση της εξουσίας σε κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας. Στο εγχείρημα μετέχει ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Ευάγγελος Αβέρωφ, ενώ ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, αν και δεν συμμετέχει, έχει ήδη δώσει το στίγμα του με τις δηλώσεις του Απριλίου. Τελικά, το καθεστώς πληροφορημένο για το κίνημα θα αποτρέψει την εκδήλωσή του, συλλαμβάνοντας δεκάδες μνημόνους αξιωματικούς και πολιτικούς. Εντούτοις, θα εκδηλωθεί ανταρσία στο αντιτορπιλικό «Βέλος» κατά τη διάρκεια άσκησης του ΝΑΤΟ στην Ιταλία. Η αποχώρηση του πλοίου και το αίτημα του κυβερνήτη Νικόλαου Παππά και μελών του πληρώματος για χορήγηση ασύλου από την Ιταλία, θα τύχουν μεγάλη προβολή από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, επιφέροντας σοβαρό πλήγμα στην εικόνα των κυβερνώντων στο εξωτερικό.

27/5/1973

La Stampa «L'Italia ha dato l'asilo politico per trentuno ammutinati greci», άρθρο για τη χορήγηση ασύλου στο πλήρωμα του «Βέλος», εφ. La Stampa, 27 Μαΐου 1973.

Γελοιογραφία από την Παγκόσμια Εκθεση Γελοιογραφίας το 1973

Αρχείο Πλοιάργου ε.α. Κωνσταντίνου Μπατράγκα Π.Ν.

Το 'δημοψήφισμα' του 1973

Διεξάγεται 'δημοψήφισμα' για τη νέα μορφή του πολιτεύματος και την επικύρωση από τους σχετικούς εξυγιανμένους της προελημμένης απόφασης για την ανάδειξη στο αξίωμα του 'πρόεδρου της Δημοκρατίας' του Γεωργίου Παπαδόπουλου. Ήδη, με διάγγελμα του την 1η Ιουνίου, ο δικτάτορας έχει καταργήσει τη βασιλεία, κηρύσσοντας έκπτωτο τον Κωνσταντίνο. Τα επίσημα αποτελέσματα, σύμφωνα με τα οποία οι πολίτες σε ποσοστό μεγαλύτερο του 78% ενέκριναν τις αποφάσεις του καθεστώτος, καταδεικνύουν την συνθήκη καταπίεσης υπό τις οποίες διεξήχθη η ψηφοφορία καθώς και την εκτεταμένη νοθεία.

Σε συνέχεια του 'δημοψηφίσματος' ο Γεώργιος Παπαδόπουλος ορκίζεται 'πρόεδρος της Δημοκρατίας'. Την ανάληψη του νέου του αξιώματος θα συνοδεύσει η άρση του στρατιωτικού νόμου και η γενική αμνηστευση «όλων των πολιτικών έγκλημάτων τὰ όποια έτελεσθήσαν εις τὸ έσωτερικό τῆς χώρας» μετά την 21η Απριλίου 1967. Αποτέλεσμα της απόφασης αυτής θα είναι η αποφυλάκιση δεκάδων πολιτικών κρατούμενων και ο σταδιακός επαναπατρισμός προσωπικοτήτων που έχουν διαφύγει στο εξωτερικό.

7/1973

Προπαγανδιστικό φυλλάδιο υπέρ του 'δημοψηφίσματος' της 29ης Ιουλίου 1973. Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

'Κυβέρνηση Σπυρίδωνα Μαρκεζίνη'

Ανατίθεται στον Σπυρίδωνα Μαρκεζίνη εντολή σχηματισμού 'κυβέρνησης', σε συνέχεια των σχετικών εξαγγελιών του Γεωργίου Παπαδόπουλου για σταδιακή φιλελευθέρωση του καθεστώτος. Την 'κυβέρνηση' απαρτίζουν, τόσο μέλη προηγούμενων 'κυβερνήσεων' της δικτατορίας, όσο και πρόσωπα της επιλογής του Μαρκεζίνη. Ο νέος 'πρωθυπουργός' θα λάβει τη διαβεβαίωση του δικτάτορα ότι θα διεξαχθούν εκλογές χωρίς στρατιωτικό νόμο εντός του πρώτου τριμήνου του 1974.

Παρά τις προσπάθειες του Μαρκεζίνη, ο πολιτικός κόσμος θα αντιμετωπίσει με δυσπιστία το νέο εγχείρημα, εκφράζοντας αμφιβολίες για τη δυνατότητα του νέου 'πρωθυπουργού' να επιβάλει τις θέσεις του στους πραξικοπηματίες.

14-15/11/1973

Πολυτεχνείο

Στις 14 Νοεμβρίου φοιτητές από διάφορες σχολές της Αθήνας καταλαμβάνουν το Πολυτεχνείο. Τα αντικαθεστωτικά συνθήματα προσδίδουν σταδιακά στην κατάληψη χαρακτήρα εξέγερσης ενάντια σε ένα καταπιεστικό και ανελεύθερο καθεστώς, που ήδη συμπληρώνει πάνω από έξι χρόνια στην εξουσία. Παράλληλα αρχίζει να εκπέμπει ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πολυτεχνείου καλώντας την ελληνική κοινωνία να συμπαρασταθεί στον αγώνα των φοιτητών.

15-17/11/1973

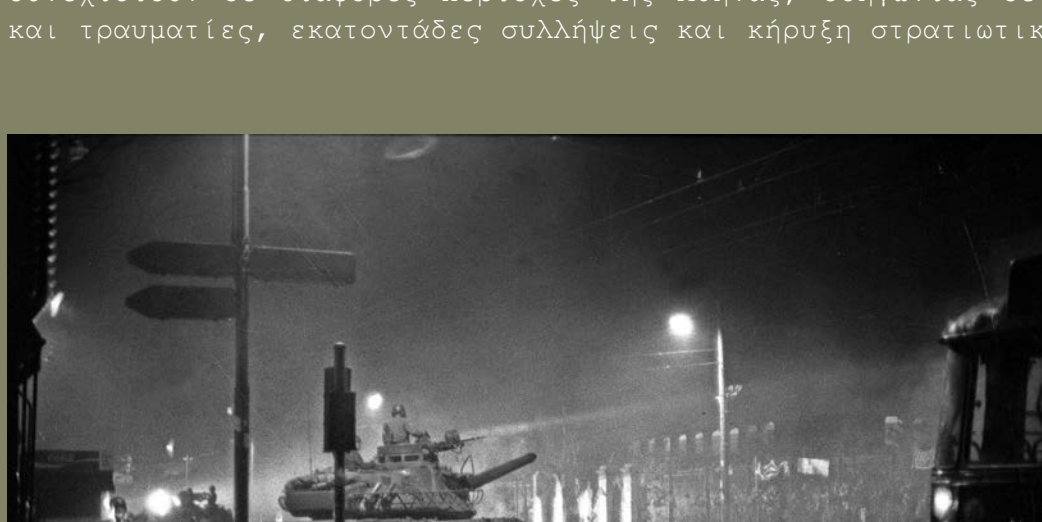

Σκηνή από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, 15-17 Νοεμβρίου 1973. Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, Συλλογή Νίκου Καβακίδη

16-17/11/1973

Από το απόγευμα της 16ης Νοεμβρίου σε όλο το κέντρο της πόλης μονάδες της Αστυνομίας συγκρούονται με διαδηλωτές, αφήνοντας πίσω τους δεκάδες τραυματίες. Το βράδυ της 16ης Νοεμβρίου αποφασίζεται η επέμβαση των δυνάμεων του Στρατού που βρίσκονταν παραταγμένες έξω από το κτίριο της οδού Πατησίων με αποκρίωση στις 2 τα ξημερώματα την εισβολή τεθωρακισμένου άρματος στο προαύλιο του ιδρύματος. Μέσα στις επόμενες δύο μέρες, οι συγκρούσεις θα συνεχιστούν σε διάφορες περιοχές της Αθήνας, οδηγώντας σε δεκάδες νεκρούς και τραυματίες, εκατοντάδες συλλήψεις και κήρυξη στρατιωτικού νόμου.

17/11/1973

Το τεθωρακισμένο άρμα απέναντι από την πύλη του Πολυτεχνείου, 17 Νοεμβρίου 1973. Φωτογραφικό Αρχείο Filipress/Βασίλη Καραγιώργου

25/11/1973

Πραξικόπημα Δημητρίου Ιωαννίδη

Το πρωί της 25ης Νοεμβρίου 1973, ο διοικητής της Ελληνικής Στρατιωτικής Αστυνομίας (ΕΣΑ) ταξίαρχος Δημήτριος Ιωαννίδης, επικεφαλής ακραίων αξιωματικών, μεσάιν και κατώτερων βαθμίδων, ανατρέπει τον Γεώργιο Παπαδόπουλο. Την ώρα που τα τεθωρακισμένα άρματα εμφανίζονται και πάλι στους δρόμους της Αθήνας, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μεταδίδουν νέες διαταγές απαγόρευσης της κυκλοφορίας. Στο νέο καθεστώς, 'πρόεδρος της Δημοκρατίας' αναλαμβάνει ο υποστράτηγος Φαίδων Γκιζίκης και 'πρωθυπουργός' ο Αδαμάντιος Ανδρουτσόπουλος.